

NACRX0021L3O
prvotní identifikátor

Dne: 08.12.2015 Naše značka: NA- 3751-5/03-2015 Vyřizuje/tel.: Hubený / 974 847 318

Vaše značka:

ZPRÁVA ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

MÍSTO: Berehovo, Ukrajina

ÚČEL CESTY: Studium spisů k budování československého četnictva na Podkarpatské Rusi v letech 1919–1924 a dalších archiválií z československé éry

ÚČASTNÍCI CESTY: Mgr. David Hubený

ZPRÁVU PODÁVÁ: Mgr. David Hubený

NAVŠTÍVENÉ INSTITUCE: Státní archiv Zakarpatské oblasti – pobočka Berehovo

TRVÁNÍ CESTY: 24. – 30. října 2015

DATUM VYHOTOVENÍ: 8. prosince 2015

SCHVALUJE: PhDr. Eva Drašarová, CSc., ředitelka Národního archivu

podepsáno elektronicky

TEXT ZPRÁVY ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

ČÁST VŠEOBECNÁ:

Původní plán cesty (viz bod 1) doznal několik změn (viz bod 2):

1) Odjezd autobusem z Prahy-Želivského v sobotu 24. října v 13:15 a příjezd do Chustu v neděli 25. října v 8:50. Do Berehova pak místním autobusem.

Návrat místním autobusem z Berehova do Chustu ve čtvrtek 29. října a dále z Chustu v 16:15 autobusem a příjezd od Prahy-Želivského v pátek 30. října v 8:40.

2) Oproti výše uvedenému původnímu předpokladu, jak již bylo uvedeno, došlo při přepravě k několika změnám. Do Chustu autobus přijel již v 6:50, a jelikož posádka nehlásila stanice, nebyl náhodného probuzení, pokračoval bych v cestě až do Rachova.

Návrat pak proběhl z Mukačeva, odkud autobus odjížděl ve čtvrtek 29. října v 18:10, kam jsem se z Berehova dostal taxíkem. Změnou plánu jsem získal celé jedno studijní odpoledne navíc.

Ubytování v hotelu Family House Lambert bylo nejen velmi příjemné, ale i výhodné, neboť bylo od archivu vzdáleno pouhé tři minuty cesty.

ČÁST ODBORNÁ:

Během svého pobytu v berehovské pobočce Státního archivu Zakarpatské Ukrajiny jsem se věnoval především spisům souvisejícím s budováním československého četnictva v letech 1919–1924.¹ Nepominul jsem ani další závažná témata, pokud jsem na ně při studiu inventářů a archiválií narazil (např. rumunská okupace východní části Podkarpatské Rusi v důsledku bojů s Maďary v roce 1919, podněty k organizaci sčítání obyvatelstva v roce 1921, jednání o autonomii ve druhé polovině třicátých let a některé poznatky k období 2. republiky zejména po bezpečnostní stránce).

Během pobytu bylo prostudováno osm inventářů (jejich seznam je na konci zprávy) a pořízeny podrobné výpisky, které umožní snáze připravit a realizovat další studijní cesty. Archiválie pak byly studovány jen v případě fondů 29 a 46 (Prezídium Civilní správy Podkarpatské Rusi a Kancelář guvernéra Podkarpatské Rusi), přičemž obzvláště fond 29 přinesl mnoho cenných poznatků a informací, které pohříchu chybí ve spisech centrálních institucí a které umožňují vysvětlit a doložit některé záměry četnictva a vůbec celé československé správy.

S ohledem na současný stav Ukrajiny nelze přejít bez zmínky, že na venkově ani ve městech (s výjimkou mukačevského autobusového nádraží a hranic) nebylo vůbec vidět příslušníky jakýchkoliv bezpečnostních složek. Ukrajínští pohraničníci na hranicích s EU jsou početnější a téměř každý ozbrojen útočnou puškou. Ačkoliv byly vidět dva pomníky obětem současných bojů, tak množství ukrajinských vlajek po ulicích bylo více než skromné a rozhodně nedošlo k odstranění všech pomníků a připomínek na sovětskou éru, naopak tyto pomníky (stejně jako pomníky ze současných bojů) byly hojně zasypány květinami.

¹ Na toto téma se nachází v tisku již jeden příspěvek opřený o archiválie uložené v Národním archivu přednesený na konferenci pořádané Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze v roce 2014, Hubený, David: Vznik a budování československého četnictva na Podkarpatské Rusi a jeho první velitel Alois Jirka. In: Podkarpatská Rus za první republiky. V tisku.

Zvláštního ocenění zasluhuje vskutku kolegiální přístup ukrajinských kolegů, z něhož by si i mnozí čeští archiváři mohli vzít příklad.

Seznam prostudovaných inventářů v berehovské pobočce Státního archivu Zakarpatské oblasti:

- f. 2 Президія Крайового управління Підкарпатської Русі
- f. 14 Берегівське жупанське управління
- f. 29 Президія Цивільного Управління Підкарпатської Русі
- f. 46 Канцелярія губернатора Підкарпатської Русі
- f. 121 Берегівський комісар Ужгородського окружного уряду по розподілу землі, м. Берегове Підкарпатської Русі
- f. 785 Крайове жандармське управління
- f. 831 Ужгородський поліцейський комісаріат
- f. 1219 Берегівський поліцейський капітанат